

คอลัมน์ “จากท่าพระจันทร์ถึงสนามหลวง”

ผู้จัดการรายวัน ฉบับวันพฤหัสบดีที่ 12 ตุลาคม 2543

NGOs รัฐบาล และความรักชาติ

รังสรรค์ ทัศนะพรพันธุ์

องค์กรพัฒนาเอกชน หรือที่รู้จักกันในนามย่อว่า NGOs (= Non-Government Organizations) กำลังเป็นเป้าที่รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์จ้องเล่นงาน ทั้งนี้ตามรายงานข่าวของหนังสือพิมพ์ *The Nation* (October 1, 2000)

รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์มีความรู้สึกที่องคกรพัฒนาเอกชนตั้งตัวเป็น ‘ปรปักษ์’ กับพรรคประชาธิปัตย์ เพราะทุกครั้งคราที่พรรคประชาธิปัตย์จัดตั้งรัฐบาล องค์กรพัฒนาเอกชนจะเคลื่อนไหวต่อต้านและคัดค้านการดำเนินนโยบายของรัฐบาล อากาหรหน้ามีดของผู้นำพรรคประชาธิปัตย์ทำให้มองไม่เห็นข้อเท็จจริงที่ว่า การเคลื่อนไหวขององคกรพัฒนาเอกชนมีทุกยุคทุกสมัยทุกรัฐบาล การเคลื่อนไหวของสมัชชาคนจนและกลุ่มเกษตรกรรายย่อยที่เรียกร้องสิทธิการทำกินและการแก้ปัญหาความยากจนก็ดี การเคลื่อนไหวของขบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ต่อต้านการสร้างเขื่อนและการสร้างโรงงานไฟฟ้าก็ดี การเคลื่อนไหวของขบวนการประชาชนที่ต่อต้านการขุดท่อแก๊สก็ดี ล้วนเป็นผลจากการละเลยของรัฐบาลในอดีตในการแก้ปัญหาความยากจน และการไม่ยึดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ยั่งยืน รวมทั้งการไม่ยึดยุทธศาสตร์การพัฒนาที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและที่เป็นมิตรกับคนจน พรรคประชาธิปัตย์มีโอกาสเสถียรภาพความรับผิดชอบในเรื่องเหล่านี้ได้ ในเมื่อมีโอกาสจัดตั้งรัฐบาลหลายครั้งหลายคราตั้งแต่ 2518 เป็นต้นมา

อึดตาและความหลงอำนาจทำให้ผู้นำพรรคประชาธิปัตย์มองไม่เห็นความทุกข์เข็ญของราษฎร มองการเคลื่อนไหวและเรียกร้องของประชาชนว่าเป็นอาการแห่งปรปักษ์ ทั้งๆที่การเคลื่อนไหวและการเรียกร้องเช่นนี้ปรากฏในยุครัฐบาลอื่นด้วย เพียงแต่รัฐบาลเหล่านั้นสามารถเจรจากับขบวนการประชาชนด้วยความเป็นมิตรมากกว่ารัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์

ด้วยเหตุที่รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์มองการเคลื่อนไหวและเรียกร้องของประชาชนว่ามีเจตนาหมิ่นในการทำลายรัฐบาล จึงมุ่งเล่นงานองคกรพัฒนาเอกชนที่มีบทบาทในการเคลื่อนไหว เรียกร้อง และคัดค้านรัฐบาล หนังสือพิมพ์ *The Nation* รายงานว่า ตำรวจถึงกับใช้หมายค้นตรวจสอบและถ่ายวิดีโอสำนักงานองคกรพัฒนาเอกชนบางองค์กร ตรวจสอบบัญชีการเงินของผู้นำ NGOs บางคน รวมทั้งถ่วงเวลาการออกใบอนุญาตการทำงานและการต่อวีซ่าของ

อาสาสมัครชาวต่างประเทศที่ข้องเกี่ยวกับ NGOs บางองค์กร ผู้นำ NGOs บางคนถูกสันติบาลสะกดรอย และเชื่อกันว่า มีการดักฟังโทรศัพท์

องค์กรพัฒนาเอกชนเป็นองค์กรชายชาติ ปล้นชาติ และต้องการประทุษร้ายชาติเป็นหลัก จึงได้รับการปฏิบัติเยี่ยงอนารยชนเช่นนี้

องค์กรพัฒนาเอกชน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศเติบโตอย่างรวดเร็วในรอบสองทศวรรษเศษที่ผ่านมา ข้อที่น่าสังเกตก็คือ การเติบโตดังกล่าวนี้เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ *ลัทธิเสรีนิยมสมัยใหม่* (Neo-Liberalism) แม้อิทธิพลครอบงำโลก ลัทธิเสรีนิยมสมัยใหม่ชี้้นำการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจโดยยึดกลไกตลาด ส่งเสริมบทบาทของเอกชน ลดขนาดและบทบาทของรัฐบาล และถ่ายโอนการผลิตจากภาครัฐบาลไปสู่ภาคเอกชน ข้อเท็จจริงปรากฏว่า การพัฒนาตามแนวทางเสรีนิยมเป็นการพัฒนาที่ไม่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และไม่เป็นมิตรกับคนยากจน ซึ่งเปิดช่องให้องค์กรพัฒนาเอกชนเข้าไปมีบทบาทได้ ขบวนการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเติบโตและแบ่งบานทั้งในโลกฝ่ายเหนือและต่อมาในโลกฝ่ายใต้ พร้อมๆกับการเติบโตขององค์กรเอกชนที่ทำงานด้านการพัฒนาชนบท (NGDOs) ในโลกที่สาม

องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยเติบโตใหญ่ภายหลังวิกฤติการณ์น้ำมันครั้งแรกในปี 2516 และยิ่งเติบโตใหญ่หลังวิกฤติการณ์น้ำมันครั้งที่สองในปี 2522 ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจที่ยืดเยื้อยาวนานระหว่างปี 2523-2529 สร้างความทุกข์ทรมานแก่ประชาชนในชนบทเป็นอันมาก ในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ NGOs ได้ทำหน้าที่เป็น *‘เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ใจ’* ของราษฎรในชนบท ชนิดที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมิอาจทำหน้าที่เสมอเหมือนได้ ในแง่นี้ NGOs มีบทบาทสำคัญในการสร้าง Safety Net ให้ประชาชนในชนบท และเป็นปากเสียงแทนชาวบ้านในการเรียกร้องให้รัฐบาลสนใจแก้ปัญหาของคนยากจน

หากรัฐบาลมิได้มีภาคีในการดำเนินนโยบายเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอคติในการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเกษตรกรรม (Sectoral Bias) อคติในการพัฒนาภาคตัวเมืองยิ่งกว่าภาคชนบท (Urban Bias) และอคติในการให้ความสำคัญแก่เป้าหมายการจำริญเติบโตทางเศรษฐกิจยิ่งกว่าเป้าหมายความยากจนและการกระจายรายได้ (Target Bias) องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยก็คงไม่เติบโตใหญ่ดังที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

แต่เป็นเพราะรัฐบาลดำเนินนโยบายเศรษฐกิจในทางที่ไม่เป็นมิตรกับภาคเกษตรกรรม ไม่เป็นมิตรกับภาคชนบท และไม่เป็นมิตรกับคนจน องค์กรพัฒนาเอกชนจึงสามารถขยายบทบาทในประเทศไทยได้เป็นอันมาก ยิ่งองค์กรพัฒนาเอกชนขยายบทบาทในปริมาณที่เหล่านี้ได้มากเพียงใด ยิ่งเป็นการตอกย้ำความบกพร่องของรัฐบาลมากเพียงนั้น

แทนที่รัฐบาลจะเห็นความสำคัญขององค์กรพัฒนาเอกชนในฐานะที่ช่วยเยียวยาความบกพร่องในการดำเนินนโยบาย รัฐบาลกลับมององค์กรพัฒนาเอกชนในฐานะปรปักษ์ทางการเมือง เพราะเหล่านักเลือกตั้งมีจิตใต้สำนึกว่า บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนเป็นบทบาทในการเปิดเผยอัลลีลักษณะในการกำหนดนโยบายของรัฐบาล ในเมื่อเหล่านักเลือกตั้งยังคงยึดกุมยุทธศาสตร์การพัฒนาที่ไม่เป็นมิตรกับคนจนและสิ่งแวดล้อม

หากปราศจากองค์กรพัฒนาเอกชน ความล้าหลังและความคึกครื้นในสังคมชนบทจะมีมากกว่าสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน สภาพนิเวศและสิ่งแวดล้อมจะเลวร้ายยิ่งกว่าปัจจุบัน ทรัพยากรธรรมชาติจะถูกทำลายยิ่งกว่าที่เห็นในปัจจุบัน

องค์กรประชาชนมิได้มีบทบาทเฉพาะแต่การพัฒนาชนบทและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติเท่านั้น หากยังมีบทบาทอันหลากหลาย ทั้งในปริมนทลทางการเมือง ดังเช่นขบวนการสิทธิและเสรีภาพ และปริมนทลทางสังคม ดังเช่นงานด้านการศึกษาและการสาธารณสุข (โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเอดส์) ด้วยเหตุดังนี้ นานาอารยประเทศจึงเห็นความสำคัญและส่งเสริมบทบาทขององค์กรประชาชน เพราะองค์กรประชาชนช่วยเสริมและเยียวยาข้อบกพร่องการทำงานของรัฐบาลและหน่วยราชการได้ การที่อารยรัฐจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเกื้อหนุนการทำงานขององค์กรประชาชนก็ด้วยตรรกดั่งที่กล่าวข้างต้นนี้

รัฐบาลพรรคประชาธิปไตยหวาดระแวงว่า ผู้นำ NGOs บางหมู่เหล่ารับเงินจากต่างประเทศมาโค่นล้มรัฐบาล รายงานของนายตำรวจบางนายที่ไร้คลื่นสมองชั้นนำประเด็นนี้ คำถามพื้นฐานมีอยู่ว่า จะมีองค์กรต่างประเทศองค์การใด หรือรัฐบาลต่างประเทศรัฐบาลใดเกลียดชังพรรคประชาธิปไตย และเกลียดชังนายชวน หลีกภัย ถึงกับให้เงินอุดหนุนเพื่อโค่นล้มรัฐบาลพรรคประชาธิปไตย พรรคประชาธิปไตยมีความสำคัญในยุทธศาสตร์โลกมากถึงปานนี้ กระนั้นหรือ และจะโค่นล้มพรรคประชาธิปไตยไปทำไมกัน ในเมื่อความผูกพรอณาภายในพรรคก็เพียงพอที่จะทำให้พรรคประชาธิปไตยล้มได้เอง

ข้อเท็จจริงมีอยู่ว่า องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศไทยสัดส่วนสำคัญพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศ ทั้งจากองค์กรพัฒนาเอกชนและมูลนิธิในโลกฝ่ายเหนือ รวมทั้งหน่วยรัฐการในประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งให้ความช่วยเหลือโลกที่สามผ่านองค์กรประชาชน

คำถามพื้นฐานมีอยู่ว่า การที่ NGOs ไทยพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศเป็นเรื่องสมควรหรือไม่

พรรคประชาธิปัตย์โจมตี NGOs ในประเด็นการพึ่งพิงเงินทุนจากต่างประเทศ ประจักษ์ว่า เงินทุนจากต่างประเทศเป็นสิ่งชั่วร้าย แต่รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ต้องตอบคำถามให้ได้ว่า ในเมื่อรัฐบาลรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศได้ และกู้เงินจากต่างประเทศได้ เหตุไฉนประชาชนจึงรับความช่วยเหลือจากต่างประเทศมิได้เล่า ในเมื่อเงินช่วยเหลือต่างประเทศที่ผ่าน NGOs ไทยจำนวนมากถูกใช้ไปในการบรรเทาทุกข์เชิงมนุษยธรรมของคนยากจนในชนบท เกื้อหนุนชนต่าชั้นในสังคม ส่งเสริมการวางแผนครอบครัว ช่วยเหลือผู้เป็นโรคเอดส์และโรคเรื้อรัง วรรณคดีเรื่องสิทธิและเสรีภาพ ส่งเสริมสิทธิและความเสมอภาคของสตรี อนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ

ในเมื่อรัฐบาลไทยมิได้ให้ความสำคัญและส่งเสริมองค์กรประชาชน อีกทั้งเศรษฐกิจไทยที่ยินดีบริจาคเงินเพื่อการพัฒนาชนบท พัฒนาสังคม พัฒนาการเมือง และอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมีน้อย จึงเป็นธรรมดาอยู่เองที่ NGOs ไทยต้องพึ่งพิงเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพราะมนุษยธรรมของชาวต่างชาติสูงส่งกว่ามนุษยธรรมของคนไทยและรัฐบาลไทย

คำถามพื้นฐานข้อต่อไปก็คือ การรับเงินทุนจากต่างประเทศเป็นการขายชาติและการปล้นชาติหรือไม่ คำตอบคำถามพื้นฐานข้อนี้ย่อมขึ้นอยู่กับเงื่อนไขผูกพันเงินกู้ แม้จนบัดนี้ รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ยังไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่า มีองค์กรพัฒนาเอกชนของใครได้รับเงินทุนจากต่างประเทศเพื่อมาก่อการร้ายในประเทศไทย สร้างภาวะจลาจลในสังคมไทย หรือแม้แต่โค่นล้มรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ หากมีประจักษ์พยานข้อเท็จจริงในประเด็นเหล่านี้แม้แต่น้อยนิด รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์คงไม่ลังเลที่จะประโคมข่าว

ในขณะที่มีอาจพิสูจน์ได้ว่า NGOs ขายชาติ รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์กลับเป็นฝ่ายถูกกล่าวหาว่า ‘ขายชาติ’ เสียเอง ในเมื่อรัฐบาลนายชวน หลีกภัยปฏิบัติตามเงื่อนไขการดำเนินนโยบาย (Policy Conditionality) ที่ผูกติดมากับเงินกู้ฉุกเฉินของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF Standby Arrangement) และเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้าง (Structural Adjustment Loans) ของธนาคารโลกและธนาคารพัฒนาเอเชีย เงื่อนไขการดำเนินนโยบายเหล่านี้ทำให้เมืองไทยต้องสูญเสียอธิปไตยในการกำหนดนโยบาย รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์มีเพียงแต่ต้องดำเนินนโยบายตามคำสั่งการขององค์กรโลกบาลเท่านั้น หากยังต้องตรากฎหมายตามพันธะที่มีกับองค์กรโลกบาลเหล่านี้อีกด้วย ในประการสำคัญ รัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ภายใต้การนำของนายธารินทร์ นิมมานเหมินท์ มุ่งขายทรัพย์สินให้ชาวต่างประเทศ จนโครงสร้างความเป็นเจ้าของอุตสาหกรรม (Structure of Industrial Ownership) ถูกยึดกุมโดยชาวต่างชาติในสัดส่วนสำคัญ ภายใต้การบริหารของรัฐบาลพรรคประชาธิปัตย์ เมืองไทยมิได้สูญเสียแต่อธิปไตยในการกำหนดนโยบายเท่านั้น หากยังสูญเสียอธิปไตยทางเศรษฐกิจอีกด้วย

เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานของ NGOs เป็นบุุคคลเดียวกับเหล่านักเลือกตั้ง มีกิเลส ตัณหา และราคะไม่แตกต่างกัน มีความดีความเลวไม่ต่างกัน ความแตกต่างสำคัญอยู่ที่ว่า เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน NGOs มีได้แสวงหาอำนาจ และไม่มีโอกาสขอลอำนาจ หรือใช้อำนาจเพื่อผลประโยชน์ส่วนบุคคล ในขณะที่นักเลือกตั้งมุ่งแสวงหาอำนาจ และมีโอกาสขอลอำนาจ

ผู้นำ NGOs ที่เป็นคนดีก็มีมาก ที่เป็นคนเลวก็มีไม่น้อยไม่ แต่คนเหล่านั้นไม่มีอำนาจในการออกเอกสารกรรมสิทธิ์ที่ดินแจกจ่ายแก่เศรษฐกิจที่เป็นบริวาร คนเหล่านั้นไม่มีโอกาสดูดซับส่วนเกินทางเศรษฐกิจจากการจัดสรรสัมปทานโทรคมนาคม คนเหล่านั้นไม่มีโอกาสหากินกับการก่อสร้างสนามบินหนองงูเห่า คนเหล่านั้นไม่สามารถขอลอำนาจในการผันงบประมาณแผ่นดินให้เป็นประโยชน์แก่สมุนบริวาร ในประการสำคัญ คนเหล่านั้นไม่มีโอกาสได้รับแม้แต่หุ้นจากสหกรณ์ใดๆ

ใครเป็นคนปล้นชาติ ?